

30 miljoner hemlösa

Bangladesh åter hårt drabbat av översvämningar

Liksom så många gånger förr fick Bangladesh en framträdande roll i sommarens nyhetsrapportering. Den här gången på grund av de omfattande översvämningarna landet drabbats av.

De kraftiga monsunregnen började falla över landet i mitten av juni men det var framför allt regnet som föll i de norra delarna av Indien och i Nepal som låg bakom översvämningarna. Dessa drabbade också de indiska delstaterna Assam och Västbengalen och hårt.

Bangladesh är ett deltalandskap, där de stora floderna Ganges, Brahmaputra och Meghna flyter samman och ut i Bengaliska viken. Deras avrinningsområden börjar redan långt upp i bergen i norr.

På grund av de senaste årtiondenas omfattande skogsavverkning binds inte regnvattnet lika väl av marken. I stället rinner det ut i floderna och vidare söderut till Bangladesh. Vanligtvis är alltså vattenmassorna – och de stora mängder sediment och näringsämnen som de för med sig – själva förutsättningen för det jordbruk som bedrivits i ett av världens bördigaste områden under ett par tusen år. Men i allt för stor omfattning bringar de mycket skada åt mänskliga bosättningar och verksamheter.

Dysenteri florerade

Årets översvämningar har berört 45 distrikt, eller cirka två tredjedelar av landets yta. Omkring 30 miljoner människor blev tillfälligt hemlösa. Många av dessa människor har fått se sina hus totalförstörda. Vattenburna sjukdomar såsom dysenteri och andra diarrésjukdomar florerade i de drabbade distrikten, och även lunginflammation spred sig snabbt. Totalt avled

närmare 700 personer som en följd av översvämningarna, på grund av sjukdom, drunkning eller ormbett.

Vattennivåerna nådde på många håll lika högt som under katastrofåret 1998, men situationen har ändå varit mindre allvarlig eftersom vattnet inte stannat lika länge.

– Vi har följt situationen i våra arbetsområden noggrant. Det mest kritiska problemet är hur länge vattnet stannar, inte hur högt det når, säger **Khushi Kabir**, koordinatör för den icke-statliga organisationen Nijera Kori.

– Det avgör hur många hus som blir förstörda och om den kommande odlingssäsongen påverkas allvarligt eller inte.

Nijera Kori ansåg det inte nödvändigt att gå ut med akut nödhjälp utöver salt-sockerlösning och mediciner mot dysenteri och andra vattenburna sjukdomar bland sina medlemmar. Det var den hjälp som efterfrågades av grupperna.

Nödhjälp kan slå fel

Om inte årets risskörd slår fel räknar man inte med att behöva någon återuppbyggnadshjälp. Organisationen arbetar med social mobilisering; medvetandeträning kring rättigheter och organisering av de landlösa. Problem med att transportera sig och hitta en torr plats att sitta gjorde det svårt att genomföra gruppmöten under översvämningens perioden.

– Skulle vi dela ut nödhjälp skulle det påverka förhållandet mellan medlemmarna och organisationen. Det skulle störa den process mot en större känsla av självtillräcklighet som vi försöker bygga hos medlemmarna, menar Khushi Kabir. Hon ser positivt på det faktum att människor i byarna hjälpte varandra att klara sig igenom den svåra perioden.

Distriktet Gopalganj sydväst om Dhaka är ett mycket låglänt område där åkermarken översvämmas varje år. Detta år har vattenmassorna dock nått 60-90 cm högre än normalt under 3-4 veckors tid, berättar **Shyamal Kanti Bose**, teknisk rådgivare till or-

ganisationen Campaign for Sustainable Development (CSD).

Översvämningarna innebär ett allvarligt slag mot deras verksamhet. CSD arbetar med landlösa och småbönder, bland annat för att bevara lokala varianter av utsäde. Medlemmarna odlar också fisk i dammar och många av dessa har blivit förstörda och därmed har årets fiskskörd gått förlorad.

– Det utsäde som våra medlemmar förvarade hemma har blivit förstört. De rika bönderna odlar främst högvastande sorter och köper sitt utsäde på marknaden. Men ungefär 40 procent av bönderna sparar utsäde hemma. De måste köpa nytt, säger Bose.

Flykt till flytande blommor

Under översvämningens period trängde många människor ihop sig på de upphöjda gårdar som förblev torra, medan andra slog sig ned utmed vägen till Dhaka, som undgick översvämningarna. Flytande högar av vattenhyacinter fick härbärgera kycklingar, kor och getter, till och med människor tog sin tillflykt till dem eller till flottar byggda av bambu.

Det är alltid ont om arbetstillfällen när vattnet står som högst och många tvingas använda pengar som annars skulle investeras i den nya skörden till att köpa mat och mediciner.

De allra fattigaste bodde i hus byggda av jutestrån, dessa förstörs av vattnet och de måste bygga nytt. För många familjer kommer det att ta åtminstone ett år innan livet återgått till det normala. Det förutsätter dock att de får en god skörd nästa år, som ger pengar över att ersätta det som gått förlorat.

Bangladeshiska regeringen har delat ut mat och förnödenheter bland de nödställda i många områden. Kritik har dock hörts om att hjälpen tagit för lång tid och att den distribuerats orättvist. FN-organen på plats i landet tog ansvar för att koordinera nödhjälpen från internationella givarinstitutioner.

Anna Axelsson

Svalorna, Bangladesh

Mest kritiskt är hur länge vattnet stannar, inte hur högt det når

FOTO: G.M.B AKASH/EYEPRESS
I staden Bogra, 25 mil norr om Dhaka, och på många andra håll i Bangladesh utspelas scener som påminde om Venedig.

